ओं श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ओं ।

[[७-१-१]]
ओं शं नो मित्रः शं वरुणः ।
शं नो भवत्वर्यमा ।
शं न इंद्रो बृहस्पतिः ।
शं नो विष्णुरुरुक्रमः ।
नमो ब्रह्मणे ।
नमस्ते वायो ।
त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मासि ।
त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्म वदिष्यामि ।
ऋतं वदिष्यामि ।
सत्यं वदिष्यामि ।
तन्मामवतु ।
तद्वक्तारमवतु ।
अवतु माम् ।
अवतु वक्तारम् ।
ओं शांतिः शांतिः शांतिः ॥ १ ॥
इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

[[७-२-१]]
ओं शीक्षां व्याख्यास्यामः ।
वर्णस्स्वरः ।
मात्रा बलम् ।
साम संतानः ।
इत्युक्तश्शीक्षाध्यायः ॥ १ ॥
इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

[[७-३-१]]
सह नौ यशः ।
सह नौ ब्रह्मवर्चसम् ।
अथातः स हिताया उपनिषदं व्याख्यास्यामः ।
पंचस्वधिकरणेषु ।
अधिलोकमधिज्यौतिषमधिविद्यमधिप्रजमध्यात्मम् ।
ता महास हिता इत्याचक्षते ।
अथाधिलोकम् ।
पृथिवी पूर्वरूपम् ।
द्यौरुत्तररूपम् ।
आकाशः संधिः ॥ १ ॥

[[७-३-२]]
वायुः संधानम् ।
इत्यधिलोकम् ।
अथाधिज्यौतिषम् ।
अग्निः पूर्वरूपम् ।
आदित्य उत्तररूपम् ।
आपः संधिः ।
वैद्युतः संधानम् ।
इत्यधिज्यौतिषम् ।
अथाधिविद्यम् ।
आचार्यः पूर्वरूपम् ॥ २ ॥

[[७-३-३]]
अंतेवास्युत्तररूपम् ।
विद्या संधिः ।
प्रवचनं संधानम् ।

इत्यधिविद्यम् ।
अथाधिप्रजम् ।
माता पूर्वरूपम् ।
पितोत्तररूपम् ।
प्रजा संधिः ।
प्रजननं संधानम् ।
इत्यधिप्रजम् ॥ ३ ॥

[[७-३-४]]
अथाध्यात्मम् ।
अधरा हनुः पूर्वरूपम् ।
उत्तरा हनुरुत्तररूपम् ।
वाक्संधिः ।
जिह्वा संधानम् ।
इत्यध्यात्मम् ।
इतीमा महासं हिताः ।
य एवमेता महासं हिता व्याख्याता वेद ।
संधीयते प्रजया पशुभिः ।
ब्रह्मवर्चसेनान्नाद्येन सुवर्ग्येण लोकेन ॥ ४ ॥
इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

[[७-४-१]]
यश्छंदसामृषभो विश्वरूपः ।
चंदोभ्योऽध्यमृताथ्सं बभूव ।
स मेंद्रो मेधया स्पृणोतु ।
अमृतस्य देव धारणो भूयासम् ।
शरीरं मे विचर्षणम् ।
जिह्वा मे मधुमत्तमा ।

कर्णाभ्यां भूरि विश्रुवम् ।
ब्रह्मणः कोशोऽसि मेधया पिहितः ।
श्रुतं मे गोपाय ।
आवहंती वितन्वाना ॥ १ ॥

[[७–४–२]]
कुर्वाणाऽचीरमात्मनः ।
वासां सि मम गावश्च ।
अन्नपाने च सर्वदा ।
ततो मे श्रियमावह ।
लोमशां पशुभिः सह स्वाहा ।
आ मायंतु ब्रह्मचारिणः स्वाहा ।
वि माऽऽयंतु ब्रह्मचारिणः स्वाहा ।
प्र माऽऽयंतु ब्रह्मचारिणः स्वाहा ।
दमायंतु ब्रह्मचारिणः स्वाहा ।
शमायंतु ब्रह्मचारिणः स्वाहा ॥ २ ॥

[[७–४–३]]
यशो जनेऽसानि स्वाहा ।
श्रेयान्वस्यसोऽसानि स्वाहा ।
तं त्वा भग प्रविशानि स्वाहा ।
स मा भग प्रविश स्वाहा ।
तस्मिन्थ्सहस्रशाखे ।
नि भगाहं त्वयि मृजे स्वाहा ।
यथाऽऽपः प्रवताऽऽयंति ।
यथा मासा अहर्जरम् ।
एवं मां ब्रह्मचारिणः ।
धातरायंतु सर्वतः स्वाहा ।

प्रतिवेशोऽसि प्र मा भाहि प्र मा पद्यस्व ॥ ३ ॥
इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

[[७-५-१]]
भूर्भुवः सुवरिति वा एतास्तिस्रो व्याहृतयः ।
तासामु ह स्मै तां चतुर्थीम् ।
माहाचमस्यः प्रवेदयते ।
मह इति ।
तद्ब्रह्म ।
स आत्मा ।
अंगान्यन्या देवताः ।
भूरिति वा अयं लोकः ।
भुव इत्यंतरिक्षम् ।
सुवरित्यसौ लोकः ॥ १ ॥

[[७-५-२]]
मह इत्यादित्यः ।
आदित्येन वाव सर्वे लोका महीयंते ।
भूरिति वा अग्निः ।
भुव इति वायुः ।
सुवरित्यादित्यः ।
मह इति चंद्रमाः ।
चंद्रमसा वाव सर्वाणि ज्योती षि महीयंते ।
भूरिति वा ऋचः ।
भुव इति सामानि ।
सुवरिति यजू षि ॥ २ ॥

[[७-५-३]]
मह इति ब्रह्म ।
ब्रह्मणा वाव सर्वे वेदा महीयंते ।
भूरिति वै प्राणः ।
भुव इत्यपानः ।
सुवरिति व्यानः ।
मह इत्यन्नम् ।
अन्नेन वाव सर्वे प्राणा महीयंते ।
ता वा एताश्चतस्रश्चतुर्धा ।
चतस्रश्चतस्रो व्याहृतयः ।
ता यो वेद ।
स वेद ब्रह्म ।
सर्वेऽस्मै देवा बलिमावहंति ॥ ३ ॥
इति पंचमोऽनुवाकः ॥

[[७-६-१]]
स य एषोऽंतरहृदय आकाशः ।
तस्मिन्नयं पुरुषो मनोमयः ।
अमृतो हिरण्मयः ।
अंतरेण तालुके ।
य एष स्तन इवावलंबते ।
सेंद्रयोनिः ।
यत्रासौ केशांतो विवर्तते ।
व्यपोह्य शीर्षकपाले ।
भूरित्यग्नौ प्रतितिष्ठति ।
भुव इति वायौ ॥ १ ॥

[[७–६–२]]
सुवरित्यादित्ये ।
मह इति ब्रह्मणि ।
आप्नोति स्वाराज्यम् ।
आप्नोति मनसस्पतिम् ।
वाक्पतिश्चक्षुष्पतिः ।
श्रोत्रपतिर्विज्ञानपतिः ।
एतत्ततो भवति ।
आकाशशरीरं ब्रह्म ।
सत्यात्म प्राणारामं मन आनंदम् ।
शांतिसमृद्धममृतम् ।
इति प्राचीनयोग्योपास्स्व ॥ २ ॥
इति षष्टोऽनुवाकः ॥

[[७–७–१]]
पृथिव्यंतरिक्षं द्यौर्दिशोऽवांतरदिशाः ।
अग्निर्वायुरादित्यश्चंद्रमा नक्षत्राणि ।
आप ओषधयो वनस्पतय आकाश आत्मा ।
इत्यधिभूतम् ।
अथाध्यात्मम् ।
प्राणो व्यानोऽपान उदानः समानः ।
चक्षुश्श्रोत्रं मनो वाक्त्वक् ।
चर्म मां सं स्नावास्थि मज्जा ।
एतदधिविधाय ऋषिरवोचत् ।
पांक्तं वा इद सर्वम् ।
पांक्तेनैव पांक्तं स्पृणोतीति ॥ १ ॥
इति सप्तमोऽनुवाकः ॥

[[७-८-१]]
ओमिति ब्रह्म ।
ओमितीदं सर्वम् ।
ओमित्येतदनुकृतिर्हस्म वा अप्यो श्रावयेत्याश्रावयंति ।
ओमिति सामानि गायंति ।
ओं शोमिति शस्त्राणि शं संति ।
ओमित्यध्वर्युः प्रतिगरं प्रतिगृणाति ।
ओमिति ब्रह्मा प्रसौति ।
ओमित्यग्निहोत्रमनुजानाति ।
ओमिति ब्राह्मणः प्रवक्ष्यन्नाह ब्रह्मोपाप्नवानीति ।
ब्रह्मैवोपाप्नोति ॥ १ ॥
इत्यष्टमोऽनुवाकः ॥

[[७-९-१]]
ऋतं च स्वाध्यायप्रवचने च ।
सत्यं च स्वाध्यायप्रवचने च ।
तपश्च स्वाध्यायप्रवचने च ।
दमश्च स्वाध्यायप्रवचने च ।
शमश्च स्वाध्यायप्रवचने च ।
अग्नयश्च स्वाध्यायप्रवचने च ।
अग्निहोत्रं च स्वाध्यायप्रवचने च ।
अतिथयश्च स्वाध्यायप्रवचने च ।
मानुषं च स्वाध्यायप्रवचने च ।
प्रजा च स्वाध्यायप्रवचने च ।
प्रजनश्च स्वाध्यायप्रवचने च ।
प्रजातिश्च स्वाध्यायप्रवचने च ।
सत्यमिति सत्यवचा राथीतरः ।
तप इति तपोनित्यः पौरुशिष्टिः ।

स्वाध्यायप्रवचने एवेति नाको मौद्गल्यः ।
तद्धि तपस्तद्धि तपः ॥ १ ॥
इति नवमोऽनुवाकः ॥

[[७-१०-१]]
अहं वृक्षस्य रेरिवा ।
कीर्तिः पृष्ठं गिरेरिव ।
ऊर्ध्वपवित्रो वाजिनीव स्वमृतमस्मि ।
द्रविण सवर्चसम् ।
सुमेधा अमृतोक्षितः ।
इति त्रिशंकोर्वेदानुवचनम् ॥ १ ॥
इति दशमोऽनुवाकः ॥

[[७-११-१]]
वेदमनूच्याचार्योऽन्तेवासिनमनुशास्ति ।
सत्यं वद ।
धर्मं चर ।
स्वाध्यायान्मा प्रमदः ।
आचार्याय प्रियं धनमाहृत्य प्रजातन्तुं मा व्यवच्छेत्सीः ।
सत्यान्न प्रमदितव्यम् ।
धर्मान्न प्रमदितव्यम् ।
कुशलान्न प्रमदितव्यम् ।
भूत्यै न प्रमदितव्यम् ।
स्वाध्यायप्रवचनाभ्यां न प्रमदितव्यम् ॥ १ ॥

[[७-११-२]]
देवपितृकार्याभ्यां न प्रमदितव्यम् ।
मातृदेवो भव ।

पितृदेवो भव ।
आचार्यदेवो भव ।
अतिथिदेवो भव ।
यान्यनवद्यानि कर्माणि ।
तानि सेवितव्यानि ।
नो इतराणि ।
यान्यस्माक सुचरितानि ।
तानि त्वयोपास्यानि ॥ २ ॥

[[७-११-३]]
नो इतराणि ।
ये के चारुमच्छ्रेयांसो ब्राह्मणाः ।
तेषां त्वयाऽऽसने न प्रश्वसितव्यम् ।
श्रद्धया देयम् ।
अश्रद्धयाऽदेयम् ।
श्रिया देयम् ।
ह्रिया देयम् ।
भिया देयम् ।
संविदा देयम् ।
अथ यदि ते कर्मविचिकित्सा वा वृत्तविचिकित्सा वा स्यात् ॥ ३ ॥

[[७-११-४]]
ये तत्र ब्राह्मणाः संमर्शिनः ।
युक्ता आयुक्ताः ।
अलूक्षा धर्मकामाः स्युः ।
यथा ते तत्र वर्तेरन् ।
तथा तत्र वर्तेथाः ।
अथाभ्याख्यातेषु ।

ये तत्र ब्राह्मणाः संमर्शिनः ।
युक्ता आयुक्ताः ।
अलूक्षा धर्मकामाः स्युः ।
यथा ते तेषु वर्तेरन् ।
तथा तेषु वर्तेथाः ।
एष आदेशः ।
एष उपदेशः ।
एषा वेदोपनिषत् ।
एतदनुशासनम् ।
एवमुपासितव्यम् ।
एवमु चैतदुपास्यम् ॥ ४ ॥
इत्येकादशाऽनुवाकः ॥

[[७-१२-१]]
शं नो मित्रश्शं वरुणः ।
शं नो भवत्वर्यमा ।
शं न इंद्रो बृहस्पतिः ।
शं नो विष्णुरुरुक्रमः ।
नमो ब्रह्मणे ।
नमस्ते वायो ।
त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मासि ।
त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मावादिषम् ।
ऋतमवादिषम् ।
सत्यमवादिषम् ।
तन्मामावीत् ।
तद्वक्तारमावीत् ।
आवीन्माम् ।
आवीद्वक्तारम् ।

ओं शांतिः शांतिः शांतिः ॥ १ ॥
इति द्वादशोऽनुवाकः ॥

॥ इति शीक्षावल्ली समाप्ता ॥

[[८-०-०]]
ओं सह नाववतु ।
सह नौ भुनक्तु ।
सह वीर्यं करवावहै ।
तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहै ।
ओं शांतिः शांतिः शांतिः ॥

[[८-१-१]]
ओं ब्रह्मविदाप्नोति परम् ।
तदेषाऽभ्युक्ता ।
सत्यं ज्ञानमनंतं ब्रह्म ।
यो वेद निहितं गुहायां परमे व्योमन् ।
सोऽश्नुते सर्वान् कामान् सह ।
ब्रह्मणा विपश्चितेति ।
तस्माद्वा एतस्मादात्मन आकाशः संभूतः ।
आकाशाद्वायुः ।
वायोरग्निः ।
अग्नेरापः ।
अद्भ्यः पृथिवी ।
पृथिव्या ओषधयः ।
ओषधीभ्योऽन्नम् ।
अन्नात्पुरुषः ।
स वा एष पुरुषोऽन्नरसमयः ।

तस्येदमेव शिरः ।
अयं दक्षिणः पक्षः ।
अयमुत्तरः पक्षः ।
अयमात्मा ।
इदं पुच्छं प्रतिष्ठा ।
तदप्येष श्लोको भवति ॥ १ ॥
इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

[[८-२-१]]
अन्नाद्वै प्रजाः प्रजायंते ।
याः काश्च पृथिवीं श्रिताः ।
अथो अन्नेनैव जीवंति ।
अथैनदपि यंत्यंततः ।
अन्नं हि भूतानां ज्येष्ठम् ।
तस्माथ्सर्वौषधमुच्यते ।
सर्वं वै तेऽन्नमाप्नुवंति ।
येऽन्नं ब्रह्मोपासते ।
अन्न हि भूतानां ज्येष्ठम् ।
तस्माथ्सर्वौषधमुच्यते ।
अन्नाद्भूतानि जायंते ।
जातान्यन्नेन वर्धंते ।
अद्यतेऽत्ति च भूतानि ।
तस्मादन्नं तदुच्यत इति ।
तस्माद्वा एतस्मादन्नरसमयात् ।
अन्योऽंतर आत्मा प्राणमयः ।
तेनैष पूर्णः ।
स वा एष पुरुषविध एव ।
तस्य पुरुषविधताम् ।

अन्वयं पुरुषविधः ।
तस्य प्राण एव शिरः ।
व्यानो दक्षिणः पक्षः ।
अपान उत्तरः पक्षः ।
आकाश आत्मा ।
पृथिवी पुच्वं प्रतिष्ठा ।
तदप्येष श्लोको भवति ॥ १ ॥
इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

[[८-३-१]]
प्राणं देवा अनुप्राणंति ।
मनुष्याः पशवश्च ये ।
प्राणो हि भूतानामायुः ।
तस्माथ्सर्वायुषमुच्यते ।
सर्वमेव त आयुर्यंति ।
ये प्राणं ब्रह्मोपासते ।
प्राणो हि भूतानामायुः ।
तस्माथ्सर्वायुषमुच्यत इति ।
तस्यैष एव शारीर आत्मा ।
यः पूर्वस्य ।
तस्माद्वा एतस्मात्प्राणमयात् ।
अन्योऽंतर आत्मा मनोमयः ।
तेनैष पूर्णः ।
स वा एष पुरुषविध एव ।
तस्य पुरुषविधताम् ।
अन्वयं पुरुषविधः ।
तस्य यजुरेव शिरः ।
ऋग्दक्षिणः पक्षः ।

सामोत्तरः पक्षः ।
आदेश आत्मा ।
अथर्वांगिरसः पुच्चं प्रतिष्ठा ।
तदप्येष श्लोको भवति ॥ १ ॥
इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

[[८-४-१]]
यतो वाचो निवर्तंते ।
अप्राप्य मनसा सह ।
आनंदं ब्रह्मणो विद्वान् ।
न बिभेति कदाचनेति ।
तस्यैष एव शारीर आत्मा ।
यः पूर्वस्य ।
तस्माद्वा एतस्मान्मनोमयात् ।
अन्योऽंतर आत्मा विज्ञानमयः ।
तेनैष पूर्णः ।
स वा एष पुरुषविध एव ।
तस्य पुरुषविधताम् ।
अन्वयं पुरुषविधः ।
तस्य श्रद्धैव शिरः ।
ऋतं दक्षिणः पक्षः ।
सत्यमुत्तरः पक्षः ।
योग आत्मा ।
महः पुच्चं प्रतिष्ठा ।
तदप्येष श्लोको भवति ॥ १ ॥
इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

[[८-५-१]]
विज्ञानं यज्ञं तनुते ।
कर्माणि तनुतेऽपि च ।
विज्ञानं देवाः सर्वे ।
ब्रह्म ज्येष्ठमुपासते ।
विज्ञानं ब्रह्म चेद्वेद ।
तस्माच्चेन्न प्रमाद्यति ।
शरीरे पाप्मनो हित्वा ।
सर्वांकामांथ्समश्नुत इति ।
तस्यैष एव शारीर आत्मा ।
यः पूर्वस्य ।
तस्माद्वा एतस्माद्विज्ञानमयात् ।
अन्योऽंतर आत्माऽऽनंदमयः ।
तेनैष पूर्णः ।
स वा एष पुरुषविध एव ।
तस्य पुरुषविधताम् ।
अन्वयं पुरुषविधः ।
तस्य प्रियमेव शिरः ।
मोदो दक्षिणः पक्षः ।
प्रमोद उत्तरः पक्षः ।
आनंद आत्मा ।
ब्रह्म पुच्चं प्रतिष्ठा ।
तदप्येष श्लोको भवति ॥ १ ॥
इति पंचमोऽनुवाकः ॥

[[८-६-१]]
असन्नेव स भवति ।
असद्ब्रह्मेति वेद चेत् ।

अस्ति ब्रह्मेति चेद्वेद ।
संतमेनं ततो विदुरिति ।
तस्यैष एव शारीर आत्मा ।
यः पूर्वस्य ।
अथातोऽनुप्रश्नाः ।
उताविद्वानमुं लोकं प्रेत्य ।
कश्चन गच्चती उ ।
आहो विद्वानमुं लोकं प्रेत्य ।
कश्चित्समश्नुता ३ उ ।
सोऽकामयत ।
बहु स्यां प्रजायेयेति ।
स तपोऽतप्यत ।
स तपस्तप्त्वा ।
इदं सर्वमसृजत ।
यदिदं किंच ।
तत्सृष्ट्वा ।
तदेवानुप्राविशत् ।
तदनुप्रविश्य ।
सच्च त्यच्चाभवत् ।
निरुक्तं चानिरुक्तं च ।
निलयनं चानिलयनं च ।
विज्ञानं चाविज्ञानं च ।
सत्यं चानृतं च सत्यमभवत् ।
यदिदं किंच ।
तत्सत्यमित्याचक्षते ।
तदप्येष श्लोको भवति ॥ ६ ॥
इति षष्टोऽनुवाकः ॥

[[८-७-१]]
असद्वा इदमग्र आसीत् ।
ततो वै सदजायत ।
तदात्मानं स्वयमकुरुत ।
तस्मात्तथ्सुकृतमुच्यत इति ।
यद्वै तथ्सुकृतम् ।
रसो वै सः ।
रसं ह्येवायं लब्ध्वाऽऽनंदी भवति ।
को ह्येवान्यात्कः प्राण्यात् ।
यदेष आकाश आनन्दो न स्यात् ।
एष ह्येवाऽऽनन्दयाति ।
यदा ह्येवैष एतस्मिन्नदृश्येऽनात्म्येऽनिरुक्तेऽनिलयनेऽभयं
प्रतिष्ठां विन्दते ।
अथ सोऽभयं गतो भवति ।
यदा ह्येवैष एतस्मिन्नुदरमंतरं कुरुते ।
अथ तस्य भयं भवति ।
तत्त्वेव भयं विदुषोऽमन्वानस्य ।
तदप्येष श्लोको भवति ॥ ७ ॥
इति सप्तमोऽनुवाकः ॥

[[८-८-१]]
भीषाऽस्माद्वातः पवते ।
भीषोदेति सूर्यः ।
भीषाऽस्मादग्निश्चेंद्रश्च ।
मृत्युर्धावति पंचम इति ।
सैषाऽऽनंदस्य मीमां सा भवति ।
युवा स्याथ्साधुयुवाऽध्यायकः ।
आशिष्ठो दृढिष्ठो बलिष्ठः ।

तस्येयं पृथिवी सर्वा वित्तस्य पूर्णा स्यात् ।
स एको मानुष आनंदः ।
ते ये शतं मानुषा आनंदाः ॥ १ ॥

[[८-८-२]]
स एको मनुष्यगंधर्वाणामानंदः ।
श्रोत्रियस्य चाकामहतस्य ।
ते ये शतं मनुष्यगंधर्वाणामानंदाः ।
स एको देवगंधर्वाणामानंदः ।
श्रोत्रियस्य चाकामहतस्य ।
ते ये शतं देवगंधर्वाणामानंदाः ।
स एकः पितृणां चिरलोकलोकानामानंदः ।
श्रोत्रियस्य चाकामहतस्य ।
ते ये शतं पितृणां चिरलोकलोकानामानंदाः ।
स एक आजानजानां देवानामानंदः ॥ २ ॥

[[८-८-३]]
श्रोत्रियस्य चाकामहतस्य ।
ते ये शतमाजानजानां देवानामानंदाः ।
स एकः कर्मदेवानां देवानामानंदः ।
ये कर्मणा देवानपियंति ।
श्रोत्रियस्य चाकामहतस्य ।
ते ये शतं कर्मदेवानां देवानामानंदाः ।
स एको देवानामानंदः ।
श्रोत्रियस्य चाकामहतस्य ।
ते ये शतं देवानामानंदाः ।
स एक इंद्रस्याऽऽनंदः ॥ ३ ॥

[[८-८-४]]
श्रोत्रियस्य चाकामहतस्य ।
ते ये शतमिंद्रस्याऽऽनंदाः ।
स एको बृहस्पतेरानंदः ।
श्रोत्रियस्य चाकामहतस्य ।
ते ये शतं बृहस्पतेरानंदाः ।
स एकः प्रजापतेरानंदः ।
श्रोत्रियस्य चाकामहतस्य ।
ते ये शतं प्रजापतेरानंदाः ।
स एको ब्रह्मण आनंदः ।
श्रोत्रियस्य चाकामहतस्य ॥ ४ ॥

[[८-८-५]]
स यश्चायं पुरुषे ।
यश्चासावादित्ये ।
स एकः ।
स य एवंवित् ।
अस्माल्लोकात्प्रेत्य ।
एतमन्नमयमात्मानमुपसंक्रामति ।
एतं प्राणमयमात्मानमुपसंक्रामति ।
एतं मनोमयमात्मानमुपसंक्रामति ।
एतं विज्ञानमयमात्मानमुपसंक्रामति ।
एतमानन्दमयमात्मानमुपसंक्रामति ।
तदप्येष श्लोको भवति ॥ ५ ॥
इत्यष्टमोऽनुवाकः ॥

[[८-९-१]]
यतो वाचो निवर्तंते ।

अप्राप्य मनसा सह ।
आनंदं ब्रह्मणो विद्वान् ।
न बिभेति कुतश्चनेति ।
एतं ह वाव न तपति ।
किमहं साधु नाकरवम् ।
किमहं पापमकरवमिति ।
स य एवं विद्वानेते आत्मानं स्पृणुते ।
उभे ह्येवैष एते आत्मानं स्पृणुते ।
य एवं वेद ।
इत्युपनिषत् ॥ १ ॥
इति नवमोऽनुवाकः ॥

॥ इति ब्रह्मानंदवल्ली समाप्ता ॥

[[९-०-०]]
ओं सह नाववतु ।
सह नौ भुनक्तु ।
सह वीर्यं करवावहै ।
तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहै ।
ओं शांतिः शांतिः शांतिः ॥

[[९-१-१]]
भृगुर्वै वारुणिः ।
वरुणं पितरमुपससार ।
अधीहि भगवो ब्रह्मेति ।
तस्मा एतत्प्रोवाच ।
अन्नं प्राणं चक्षुश्श्रोत्रं मनो वाचमिति ।
तं होवाच ।

यतो वा इमानि भूतानि जायंते ।
येन जातानि जीवंति ।
यत्प्रयंत्यभिसंविशंति ।
तद्विजिज्ञासस्व ।
तद्ब्रह्मेति ।
स तपोऽतप्यत ।
स तपस्तप्त्वा ॥ १ ॥
इति प्रथमोऽनुवाकः ॥

[[९-२-१]]
अन्नं ब्रह्मेति व्यजानात् ।
अन्नाद्ध्येव खल्विमानि भुतानि जायंते ।
अन्नेन जातानि जीवंति ।
अन्नं प्रयंत्यभिसंविशंतीति ।
तद्विज्ञाय ।
पुनरेव वरुणं पितरमुपससार ।
अधीहि भगवो ब्रह्मेति ।
तं होवाच ।
तपसा ब्रह्म विजिज्ञासस्व ।
तपो ब्रह्मेति ।
स तपोऽतप्यत ।
स तपस्तप्त्वा ॥ १ ॥
इति द्वितीयोऽनुवाकः ॥

[[९-३-१]]
प्राणो ब्रह्मेति व्यजानात् ।
प्राणाद्ध्येव खल्विमानि भूतानि जायंते ।
प्राणेन जातानि जीवंति ।

प्राणं प्रयंत्यभिसंविशंतीति ।
तद्विज्ञाय ।
पुनरेव वरुणं पितरमुपससार ।
अधीहि भगवो ब्रह्मेति ।
तं होवाच ।
तपसा ब्रह्म विजिज्ञासस्व ।
तपो ब्रह्मेति ।
स तपोऽतप्यत ।
स तपस्तप्त्वा ॥ १ ॥
इति तृतीयोऽनुवाकः ॥

[[९-४-१]]
मनो ब्रह्मेति व्यजानात् ।
मनसो ह्येव खल्विमानि भूतानि जायंते ।
मनसा जातानि जीवंति ।
मनः प्रयंत्यभिसंविशंतीति ।
तद्विज्ञाय ।
पुनरेव वरुणं पितरमुपससार ।
अधीहि भगवो ब्रह्मेति ।
तं होवाच ।
तपसा ब्रह्म विजिज्ञासस्व ।
तपो ब्रह्मेति ।
स तपोऽतप्यत ।
स तपस्तप्त्वा ॥ १ ॥
इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥

[[९-५-१]]
विज्ञानं ब्रह्मेति व्यजानात् ।

विज्ञानाद्ध्येव खल्विमानि भूतानि जायंते ।
विज्ञानेन जातानि जीवंति ।
विज्ञानं प्रयंत्यभिसंविशंतीति ।
तद्विज्ञाय ।
पुनरेव वरुणं पितरमुपससार ।
अधीहि भगवो ब्रह्मेति ।
तं होवाच ।
तपसा ब्रह्म विजिज्ञासस्व ।
तपो ब्रह्मेति ।
स तपोऽतप्यत ।
स तपस्तप्त्वा ॥ १ ॥
इति पंचमोऽनुवाकः ॥

[[९-६-१]]
आनंदो ब्रह्मेति व्यजानात् ।
आनंदाद्ध्येव खल्विमानि भूतानि जायंते ।
आनंदेन जातानि जीवंति ।
आनंदं प्रयंत्यभिसंविशंतीति ।
सैषा भार्गवी वारुणी विद्या ।
परमे व्योमंप्रतिष्ठिता ।
स य एवं वेद प्रतितिष्ठति ।
अन्नवानन्नादो भवति ।
महांभवति प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेन ।
महान् कीर्त्या ॥ १ ॥
इति षष्टोऽनुवाकः ॥

[[९-७-१]]
अन्नं न निंद्यात् ।

तद्व्रतम् ।
प्राणो वा अन्नम् ।
शरीरमन्नादम् ।
प्राणे शरीरं प्रतिष्ठितम् ।
शरीरे प्राणः प्रतिष्ठितः ।
तदेतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितम् ।
स य एतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितं वेद प्रतितिष्ठति ।
अन्नवानन्नादो भवति ।
महांभवति प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेन ।
महान् कीर्त्या ॥ १ ॥
इति सप्तमोऽनुवाकः ॥

[[९-८-१]]
अन्नं न परिचक्षीत ।
तद्व्रतम् ।
आपो वा अन्नम् ।
ज्योतिरन्नादम् ।
अफ्सु ज्योतिः प्रतिष्ठितम् ।
ज्योतिष्यापः प्रतिष्ठिताः ।
तदेतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितम् ।
स य एतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितं वेद प्रतितिष्ठति ।
अन्नवानन्नादो भवति ।
महांभवति प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेन ।
महान् कीर्त्या ॥ ८ ॥
इत्यष्टमोऽनुवाकः ॥

[[९-९-१]]
अन्नं बहु कुर्वीत ।
तद्व्रतम् ।
पृथिवी वा अन्नम् ।
आकाशोऽन्नादः ।
पृथिव्यामाकाशः प्रतिष्ठितः ।
आकाशे पृथिवी प्रतिष्ठिता ।
तदेतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितम् ।
स य एतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितं वेद प्रतितिष्ठति ।
अन्नवानन्नादो भवति ।
महांभवति प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेन ।
महान् कीर्त्या ॥ ९ ॥
इति नवमोऽनुवाकः ॥

[[९-१०-१]]
न कंचन वसतौ प्रत्याचक्षीत ।
तद्व्रतम् ।
तस्माद्यया कया च विधया बह्वन्नं प्राप्नुयात् ।
अराध्यस्मा अन्नमित्याचक्षते ।
एतद्वै मुखतोऽन्नं राद्धम् ।
मुखतोऽस्मा अन्नं राध्यते ।
एतद्वै मध्यतोऽन्नं राद्धम् ।
मध्यतोऽस्मा अन्नं राध्यते ॥ १ ॥

[[९-१०-२]]
एतद्वा अंततोऽन्नं राद्धम् ।
अंततोऽस्मा अन्नं राध्यते ।
य एवं वेद ।

क्षेम इति वाचि ।
योगक्षेम इति प्राणापानयोः ।
कर्मेति हस्तयोः ।
गतिरिति पादयोः ।
विमुक्तिरिति पायौ ।
इति मानुषीस्समाज्ञाः ।
अथ दैवीः ।
तृप्तिरिति वृष्टौ ।
बलमिति विद्युति ॥ २ ॥

[[९-१०-३]]
यश इति पशुषु ।
ज्योतिरिति नक्षत्रेषु ।
प्रजातिरमृतमानंद इत्युपस्थे ।
सर्वमित्याकाशे ।
तत्प्रतिष्ठेत्युपासीत ।
प्रतिष्ठावांभवति ।
तन्मह इत्युपासीत ।
महांभवति ।
तन्मन इत्युपासीत ।
मानवांभवति ॥ ३ ॥

[[९-१०-४]]
तन्नम इत्युपासीत ।
नम्यंतेऽस्मै कामाः ।
तद्ब्रह्मेत्युपासीत ।
ब्रह्मवांभवति ।
तद्ब्रह्मणः परिमर इत्युपासीत ।

पर्येणं म्रियंते द्विषंतः सपत्नाः ।
परि येऽप्रिया भ्रातृव्याः ।
स यश्चायं पुरुषे ।
यश्चासावादित्ये ।
स एकः ॥ ४ ॥

[[९–१०–५]]
स य एवंवित् ।
अस्माल्लोकात्प्रेत्य ।
एतमन्नमयमात्मानमुपसंक्रम्य ।
एतं प्राणमयमात्मानमुपसंक्रम्य ।
एतं मनोमयमात्मानमुपसंक्रम्य ।
एतं विज्ञानमयमात्मानमुपसंक्रम्य ।
एतमानंदमयमात्मानमुपसंक्रम्य ।
इमांल्लोकंकामान्नी कामरूप्यनुसंचरन् ।
एतथ्साम गायन्नास्ते ।
हा ३ वु हा ३ वु हा ३ वु ॥ ५ ॥

[[९–१०–६]]
अहमन्नमहमन्नमहमन्नम् ।
अहमन्नादो३ऽहमन्नादो३ऽअहमन्नादः ।
अहं श्लोककृदहं श्लोककृदहं श्लोककृत् ।
अहमस्मि प्रथमजा ऋता३स्य ।
पूर्वं देवेभ्योऽमृतस्य ना३भायि ।
यो मा ददाति स इदेव मा३ऽऽवाः ।
अहमन्नमन्नमदंतमा३द्मि ।
अहं विश्वं भुवनमभ्यभवा३म् ।
सुवर्न ज्योतीः ।

य एवं वेद ।
इत्युपनिषत् ॥ ६ ॥
इति दशमोऽनुवाकः ॥
॥ इति भृगुवल्ली समाप्ता ॥

ओं सह नाववतु ।
सह नौ भुनक्तु ।
सह वीर्यं करवावहै ।
तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहै ।

॥ ओं शांतिः शांतिः शांतिः ॥

॥ हरिः ओं ॥